

Božična slika.

Spisal Václav Kosmák. Preložil Jožef Gruden.

Na trgu je bilo vse polno sani z božičnimi drevesci. Klančar z Lesnega brda je imel največja, skoraj tri metre visoka in lepo košata. Držal je vsako drevesce dve kroni in več.

Stari Klančar ima kožuh s povreslom zvezan, stopica v snegu ter poka tobak iz kratke pipe. Zdajpazdaj udari z rokami ob kožuh, da bi se ogrel, potlej vzame vselej pipo iz ust ter reče: „Bes te lopi, kako je mraz!“

Deček sedi sključen na sankah pa dremlje. Ubožec skoraj vso noč ni zatisnil očesa.

Mrzla sapa piše ter droban sneg naletava.

„Kaj te nič ne zebe, Francek?“ ga je vprašal oče.

„Zebe, zebe“, je zašklepetal deček z zobmi.

Klančar je snel rokavico z roke, huknil v prste, segel v žep ter dal dečku štiri vinarje. „Na! Pójdi tjakaj v gostilno, kupi si žemljo pa malo se ogrej. Kadar pa se ogreješ, pridi semle in potem se pojdem jaz gret.“

Deček je skočil ter tekkel v gorko gostilno. Notri je bilo polno ljudi, stricev pa strin; a tudi gospodje so bili tam. Jedli so, pili, se pogovarjali in smejali. Gostilna je bila slikana in od stropa je visela velika svetilka. Tako lepe hiše še ni videl, kar je živ. Pri vratih je obstal ter strmel.

Zdajci je stopil k njemu črno oblečen gospod ter vprašal Francka: „Kaj bi rad?“

Francek mu je pomolil štiri vinarje, rekoč: „Žemljo.“

„No povej, kaj bi rad, in ne stoj kakor štor v gozdu“, se je obregnil nanj oni gospod v čudni črni kamižoli ter mu prinesel žemljo.

„Rad bi se malo ogrel“, je naivno prosil deček.

„No, pa sedi tjale na klop“, mu je pokazal gospod v kot.

Deček je sedel, jedel žemljo pa zrl po gostilni z velikimi očmi. Prihajali so tja prodajalci z mičkenimi, okrašenimi božičnimi drevesci, s pozlačenimi orehi ter raznovrstnimi slaščicami. Francek ni vedel, kaj naj si najprvo ogleda. Morda bi bil tam ostal do noči, a domislil se je, da so mu oče rekli: „Kadar se pogreješ, pa pridi nazaj!“

Ko se je tedaj nekoliko pogrel, je vstal, zašepetal pri vratih „z Bogom.“ ter hitel nazaj k očetu.

„Si se že pogrel?“ ga je prijazno vprašal oče.

„Sem se že, oče! Ali je lepo v gostilni!“

„Seveda je“, mu je pritegnil oče.

„Joj, oče“, je pripovedoval deček, „gospa je prišla v gostilno ter prinesla tako lepa drevesca“ — in dečku so zaiskrile oči. „Na njih so visele zlate niti, jabolka in orehi — joj mene, ko bi bile na naših smrekah tudi take reči.“

„Le ti molči“, je dejal oče. „Na naših bo še vse kaj lepšega. Naša drevesca pokupijo le bogati ljudje ter privežejo nanja svečic in angelčkov

in ne vem vse kaj, a kadar se zmračí, prižgo svečice, pokličejo otroke in ti bodo imeli veliko veselje. Kaj se hoče, je že tako, bogati ljudje so bogati, siromaki so pa siromaki. Če ne prodava nekaj smrečic, bomo imeli v oblicah krompir za večerjo. Da te turška motika, kako me zebe. Veš kaj, Francek, ostaní malo sam tukaj. Stopim v gostilno, da se pogrejem. A če bi kdo prišel kupovat drevesec, drži večje smrečice po štiri, manjše pa po tri krone. Le štirideset vinarjev lahko dol spustiš pri vsakem drevescu. A če bi se ne mogli pogoditi za kup, skoči pome. Nič se ne boj, takoj bom nazaj.“

Francek je sedel na sanke pa čakal. Kar pride gospa v krasni obleki z deklo. Postala je pri Franckovih saneh ter z radostjo motrila lepe smrečice.

„Deček! po čem prodajaš drevesca?“

„Večja po štiri, manjša pa po tri krone“, je dejal Francek.

„Nič dol ne spustiš?“

„Samo štirideset vinarjev; a če bi se ne mogli zmeniti, moram po očeta.“

Gospa se je nasmejala, mu pogladila okroglo od mraza rdeče lice pa pristavila :

„Bova že naredila brez očeta. Ná štiri krone, štirideset vinarjev je tvojih, da si boš kaj kupil, drugo daj očetu za smrečico; pa lepo mi moraš izbrati, lepo, veš. Kako ti je pa ime?“

„Francek.“

„Tudi naš bi bil že tako velik!“ je vzdihnila gospa. „Kaj te nič ne zebe tukaj?“

„Nič. Pogrel sem se v gostilni.“

„V gostilni?“ se je začudila gospa. „Tako dete! Kaj pa si pil tam?“

Francek jo je začudeno pogledal: „Nič nisem pil, kaj pa naj pijem. I žemljo sem pojedel, pa je.“

„Si še kaj lačen?“

Deček se je nasmejál ter pokimal z glavo.

„Nesi nam smrečico domov, pa boš pri nas jedel.“

Francku se je zmračilo čelo: „Moram počakati, da pridejo oče.“

„Kje pa so?“

„V gostilno so se šli gret.“

„Skoči po očeta, skoči, potem pa pojdeš z menoj.“

Francek je tekél po očeta ter jim z veseljem izročil denar: „Oče, gospa je kupila drevesce, pa moram iti ž njo. Brž pojdite!“

Klančar je vstal izza mize ter odšel za dečkom.

Gospa je peljala Francka v krasno stanovanje, podarila mu kave in kos potice ter stopila ž njim k lepim velikim jaslicam, v katerih je ležalo krasno, voščeno dete.

„Viš, Francek? To je naš Jezušček! No, ker si tako priden, podaril ti je tole.“

Gospa mu je stisnila v roke mičkeno čepico in suknjico po umrlem sinčku.

Francek jo je debelo pogledal, pa ni vedel, ne kod, ne kam.

„Lej ga no! To je tvoje!“ se je smejala gospa. „Le vzemi!“

„Bog Vam povrni!“ je zašepetal Francek ter hitel z veliko radostjo nazaj k očetu.

Kadar pa se je že zmračilo, sta prodala poslednjo smrečico za štiri-deset vinarjev. Francku ni hotelo v glavo, kako so mogli oče toliko odnehati. Stari Klančar se je ustavil pred prodajalno, nakupil si kave, sladkorja, pri peku žemelj, a pri mesarju mesa; vrgel nase vrv, velel dečku, naj sede na sanke, ter zaklical sam sebi: „Hi!“ — pa so se premeknile sani.

Veter je zapodil oblake, in s sinjega neba so žarele velike, jasne zvezde. Pod Klančarjem je škripal sneg in sani so kar žvižgale. Srečala sta težko obložen voz, šinile so mimo njiju lahke sani z rožljajočimi kraguljčki, pretekkel jima je mršav kakor koza velik zajec cesto, in črni vran je zatrepal s perutnicami na oskoršu poleg ceste; stari Klančar je iztrkal pipo, jo nabal ter prižgal, ali Francek ni vsega tega nič opazil. Venomer je stiskal novo suknjico v naročje, a misli so mu blodile po mestu. Zdaj je bil v krasni gostilni, zdaj še v krasnejši hiši, pri oni dobri gospé.

Kadar pa sta bila že blizu doma, sta dospela v gozd. Francek se je zbudil iz svojega razmišljanja.

„Oče“, je zaklical deček na saneh.

„Kaj bi rad?“

„Ali pride tudi k nam Jezušček? Ona gospa je imela tako lepega v pozlačeni zibelki. Meni je dal Jezušček suknjico, veste, oče.“

„Morda k nam tudi pride“, je dejal Klančar pa natihem vzdihnil: „Težko, da bi naš kaj prinesel, naš je siromašen.“

„E pa kaj“, je odgovoril Francek, „saj mi je že dal.“

„Stopi dol“, je navkreber, je pripomnil oče.

Francek je skočil s sani pa gazil sneg z očetom. Drevje v gozdu je bilo kakor od kristala sklesano. Kroginkrog smrtna tišina ter bela tema. Bela tema, pravim. Človek koraka po tem belem snegu in ako zgreši pravo pot, lahko jo zgreši, saj ne ve, kod hodi v beli temi. — — — — —

Ali Klančar ni zgrešil poti, srečno sta dospela domov, baš ko je gnal pastir „Betlehemsko čredo.“

V Klančarjevi koči so bila okna razsvetljena; družina je pričakovala očeta ter so ravno začeli večerjati.

Francek, ves premrl in utrujen od poti, se je hitro spravil spat; kadar pa je zunaj trobil pastir, se mu je sanjalo, da se je rodil Jezus Kristus. Vso noč je videl v sanjah milega Jezuščka — krasno voščeno dete v pozlačeni zibelki.

